

WALENTY POCZTA

**RECENZJA KSIĄŻKI
ZOFII SZALCZYK I ANNY MATUSZCZAK
„FUNDUSZE UNIJNE
DLA GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ”**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2010

Recenzowana pozycja ukazała się w 2010 roku nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w serii Materiały Dydaktyczne (zeszyt 248). Zespół autorski, bazujący na doświadczeniach praktycznych (pani dr Zofia Szalczyk pełni funkcję wiceprezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) i naukowych (pani dr Anna Matuszczak jest adiunktem w Katedrze Makroekonomii i Gospodarki Żywnościowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu) sprawił, że omawiana publikacja cechuje się zarówno walorami teoretycznymi jak i praktycznymi. Jednak podstawowym przesłaniem przyświecającym Autorkom było przygotowanie pozycji dydaktycznej odpowiadającej na potrzeby studentów i wykładowców.

Książka składa się z dwóch części. W części I zostały omówione ogólne zasady zarządzania funduszami unijnymi, natomiast w części II przedstawiono przegląd mechanizmów pomocowych UE dla rolnictwa, rybołówstwa i obszarów wiejskich.

Część pierwszą otwiera omówienie funduszy unijnych (rozdział 1) poprzez przedstawienie zasad planowania budżetowego w UE, omówienie źródeł dochodów budżetu UE oraz prezentację Perspektywy Finansowej 2007–2013 wraz z planowaną strukturą wydatków. W następnym etapie omówione zostały wybrane polityki wspólnotowe uznane przez Autorki za istotne z punktu widzenia sektora rolnego i obszarów wiejskich: polityka rolna, polityka w zakresie rybołówstwa, polityka regionalna, polityka społeczna, polityka konkurencji i polityka zatrudnienia. Dla realizacji polityk wspólnotowych w Unii Europejskiej funkcjonują specjalne fundusze. Krótki rys historyczny funduszy i ich stan dzisiejszy stanowi kolejny fragment publikacji. Autorki analizują omawiane fundusze z podziałem na służące realizacji WPR (*Europejski Fundusz Rolny Gwarancji, Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Rybacki*) i polityki spójności (*Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności*). Zamknięcie rozdziału 1 stanowi omówienie podstaw prawnych absorpcji funduszy UE, w którym najpierw zawarto podstawowe

informacje dotyczące wspólnotowego systemu prawnego, po czym zaprezentowano wspólnotowe akty prawne dotyczące WPR, wspólnotowe akty prawne w zakresie polityki spójności oraz krajowe regulacje prawne w zakresie absorpcji funduszy unijnych. Rozdział 1 stanowi więc krótkie, ale udane i wystarczające z punktu widzenia potrzeb dydaktycznych wprowadzenie do studiowania unijnego wsparcia wsi i rolnictwa.

W rozdziale 2 zaprezentowane zostały ogólne zasady gospodarowania funduszami strukturalnymi UE z podziałem na zasady dotyczące projektowania pomocy unijnej i zasady dotyczące wydatkowania środków unijnych. W ramach projektowania pomocy unijnej w sposób przystępny i obrazowy (z wykorzystaniem poglądowych schematów) scharakteryzowane zostały następujące zasady: programowania, koncentracji, współfinansowania, spójności, partnerstwa i zapobiegania podwójnemu finansowaniu. Z kolei w ramach omawiania zasad wydatkowania środków unijnych przedstawiono: zasady zarządzania finansami, zasady kwalifikowalności beneficjentów, projektów i kosztów, zasady trwałości projektów, ochrony interesów UE i jawności.

Zamykający pierwszą część publikacji, rozdział 3 obejmuje niezwykle istotne zagadnienie, którym jest system wdrażania mechanizmów WPR w Polsce. Treść rozdziału w pierwszej kolejności została poświęcona obsłudze instytucjonalnej WPR, w ramach której wyróżniono i omówiono instytucje zarządzające (Ministra rolnictwa i rozwoju wsi i Ministra finansów), instytucje wdrażające i płatnicze (ARiMR i ARR) i instytucję certyfikującą (Generalny inspektor kontroli skarbowej). W następnych etapach dość szczegółowo zostały przedstawione systemy zarządzania i kontroli w mechanizmach pomocowych WPR oraz obsługa dwóch najważniejszych kierunków wspierania rolnictwa, tj. płatności bezpośrednich i działań PROW 2007–2013. Dość hermetyczne zasady administrowania wsparciem rolnictwa i wsi w ramach WPR zostały w omawianej publikacji przedstawione w sposób przystępny i przyjazny dla czytelnika. Cennym uzupełnieniem problematyki zarządzania i obsługi wsparcia rolnictwa ze środków WPR jest zamieszczenie podstawowej wiedzy dotyczącej zasad wzajemnej zgodności (*cross compliance*), sankcji jakie mogą spotkać beneficjentów w przypadku naruszenia reguł wsparcia, kontroli wydatków agencji płatniczych. Rozdział zamykają wskazówki dotyczące doradztwa i źródeł informacji o funduszach unijnych.

Reasumując, treści zawarte w pierwszej części omawianej pozycji dostarczają czytelnikowi zarówno podstawowej wiedzy ogólnej o funduszach unijnych i zasadach gospodarowania funduszami strukturalnymi UE, jak i wiedzy dość specjalistycznej obejmującej wdrażanie mechanizmów WPR w Polsce, ze szczególnym naciskiem na systemy zarządzania i kontroli oraz problematykę obsługi płatności bezpośrednich i PROW 2007–2013. Po zapoznaniu się z pierwszą częścią prezentowanej publikacji czytelnik, dla którego są to zagadnienia nowe pozyska informacje umożliwiające mu dość dobrą orientację w zakresie poruszanych zagadnień, a czytelnik posiadający już podstawowy zasób wiedzy w tej problematyce pogłębi i usystematyzuje swoje wiadomości dotyczące zarządzania funduszami unijnymi i wsparcia sektora rolnego w Polsce.

Część drugą omawianej publikacji poświęcono przeglądowi mechanizmów pomocowych UE dla rolnictwa, rybołówstwa i obszarów wiejskich. We wprowadzeniu do tej części publikacji (w rozdziale 1) w sposób schematyczny zostały przedstawione rodzaje wsparcia w ramach WPR z podziałem na wsparcie z I filara WPR i II filara WPR wraz ze wskazaniem funduszy UE, z którego jest ono udzielane. Zasadniczym rozdziałem w tej części publikacji jest omówienie mechanizmów pomocowych pierwszego filaru WPR (rozdział 2) i Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007–2013 (rozdział 3). W tych dwóch rozdziałach w sposób usystematyzowany i bardzo poglądowy dla czytelnika zostały omówione najważniejsze sposoby wspierania wsi i rolnictwa w ramach WPR. W tym samym ujęciu zostało również przedstawione wsparcie w ramach wspólnej polityki rybackiej (rozdział 4). Niezwykle cennym, często zapominanym, a ważnym dla pełności wykładu jest uwzględnienie przy omawianiu wspierania gospodarki rolno-żywnościowej i obszarów wiejskich mechanizmów wywodzących się z polityki spójności. Temu zagadnieniu został poświęcony kolejny – piąty rozdział książki.

Publikację zamykają dwa rozdziały o charakterze typowo dydaktycznym, ułatwiające korzystanie z podręcznika, a mianowicie wykaz mechanizmów wsparcia gospodarki rolno-żywnościowej i obszarów wiejskich w latach 2007–2013 (rozdział 6) i definicje podstawowych pojęć (rozdział 7).

Reasumując omawiana publikacja stanowi cenną pozycję wśród literatury dydaktycznej poświęconej WPR UE. Zawartość merytoryczna i sposób ujęcia powodują, że książka cechuje się wysokimi walorami dydaktycznymi, bowiem omawiana problematyka została przedstawiona w sposób kompleksowy i kompletny.

*Prof. dr hab. Walenty Pocza, prof. zw. UP w Poznaniu,
Wydział Ekonomiczno-Społeczny
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
ul. Wojska Polskiego 28, Poznań
e-mail: pocza@up.poznan.pl*

